

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

SZOLNOK-DOBOKAMEGYE ES A MEGYEI GAZDASÁGI-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Szécsenyi-utca, (csizmadiaszin alatt.)

Névtelenül beküldött és bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Nyilttéri cikkek garmondsora után 30 kr. fizetendő.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.

Helyben és vidékre egész évre 6 frt, — fél évre 3 frt,
— évnegyedre 1 frt 50 kr

Községeknek egész évre előfizetve 5 frt.

Hirdetési díjak:

egy 30 négyszög cm. tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja
50 kr. Bélyegilleték minden beiktatásnál 30 kr.

Szinházunk.

Alig néhány hét választ el a téli szini időszaktól; a társulatok mindenfelé szervezkednek és ez a szervezkedés relatív természetű; bizonytalan téli állomás hiányában senki sem fog jó társulatot szervezni s a színészek javát a biztos helyhez kötött társulatok fogják szerződtetni, a többinek jut, a mi marad.

Hát mi hogyan állunk a színészettel?

Sehogy. Ez a legpregnansabb kifejezés, a mit használni lehet.

A nagy lelkesedéssel és hűhóval felépített nemzeti színházunkkal mi lesz?

Marad továbbra is üresen, morozus pókok fognak benne kellő indusztriával hálókát szőni a szemfüles egerek czinczogása mellett, a mig sikerül módokról gondoskodni, hogy időszakonként rendeltetése céljának megfeleljen.

Az itt működött szintársulatok élehetlensége, némi részben a közönség közönye s részben a helytelen vezetés miatt, még eddigelé a színészet vergődését kellett tapasztalnunk.

Miért nem gondoskodott a szini választmány eszközökről, hogy a színészetet itt biztosítsa és miért nem gondoskodik most?

A szép frázisok elhangzottak, hol vannak a tettek?

Nem szabad tétovázni, tenni kell, még pedig sürgősen!

Nincs mit válogatni az eszközökben, pénz kell!

A nagyobb városok már gondoskodtak a téli időszakra szintársulatról; az erdélyi részekben csak Deésnek van állandó színháza; sorakozzék azokhoz, a melyek hozzá hasonlóak. — Kassa, Nyitra, Zombor, Kolozsvár stb. ingyen színházat, zsiros szubvencziót adnak, a kisebb városok 3 havi téli időszakra 1—2000 forintot adnak; tűzifát, ingyen helyiséget és protekciót nyújtanak minden irányban. Szabadka városa tovább megy; a szubvencziót olyan jövedelemnek deklarálja, mely az 1881. évi LX. t.-cz. 64. §-ában felsorolt segélypénzekhez hasonló és így birói foglalkás alá nem esik. S ha az igazgató a közönség igényeit nem elégíti ki, vagy a tagokat nem díjazza rendesen, a városi tanács a tagok felsegélésére fordítja.

A színészet nagy apparatus, nem lehet bevárni, míg országosan rendezik. Minden város tegye meg a magáét házi kezeléssel, ha templomot épített, gondoskodjék papról, majd csak kerülnek hivek is, ha tanulni lehet a prédikációból.

Ha egy 3 óra terjedő ciklust nyitunk meg, ingyen helyiség, 1000 forint segély és tűzifára van szükség. Ezt meg kell teremteni akárhonnán; a színháznak adósságai vannak, ki kell fizetni, mert azt csak nem várhatjuk, hogy a színház jövedelméből fedezzessék, mert nem üzleti célból építettük.

A vármegye közönsége erkölcsi támogatása mellett egyesek áldozatkészsége hazafias intenczióból építette a színházat, a megye közönségének reputációja fűződött hozzá, midőn azt „Szolnok-Dobokavármegye Színháza” czímmel ruházta fel, szükséges tehát, hogy azt fenn is tartsa. Hozza meg a vármegye közönsége is a maga áldozatát; ha másképen nem lehet, ott van a törvényhatósági pótlék, 1—2 perczent 2—3 évig nem olyan nagy dolog, s nem is állandó teher,

még elbirja a közönség, a mint hogy sok mindent el kell birnia, ha igényt akar tartani arra, hogy hazafias, művelt közönség hírében megmaradjon.

Első sorban Deés város hazafias közönségének kell jó példával előljárni.

Szavazza meg a szükséges tűzifát és évenként egy pár száz forint segélyt. Ha tud 70 ezer forintos hidakat és 14 ezer forintos vágóhidat építeni, adhat ilyen ekspónált helyen a magyar színészetnek is segélyt, kicsiből kicsit, de az is valami és a példa ragad.

A vármegye közönsége jól tudta, hogy ha A-t mond, B-t is kell, hogy mondjon, jó lelkiismerettel megszavazhat egy kis kulturadót.

LEVELEZÉS.

Szék, 1888. aug. 12.

A széki állami iskolában az 1887—88-ik tanév kedvező eredménytel zárattott be, mert abban néhány gyermek eléggé tanuskodott arról, hogy a tanítók idejüket nem töltötték hiába a lefolyt tanévben s még több eredményt is lehetett volna produkálni, ha oly borzasztó mérvű mulasztások nem fordultak volna elő, a mi ritkítja párját széles hazában.

Ugyanis az 1887—88-ik tanévben összeirattott 342 mindennapos tanköteles 6—12 éves, ebből tényleg tanult az állami iskolában 146; a róm. kath. iskolában 5; a gör. kath. iskolában mintegy 20—25. Összesen 170—176. Nem tanult sehol tehát 166, csaknem fele. 13—15 éves ismétlődő összeirattott 83; ebből beiratott 6, nem törődött senki 77-tel és így a 425 6—15 éves tanköteles közül nem tanult 243, több mint fele. Vigasztaló annyi marad ezen megdöbbentőn szomorú körülményekkel szemben, hogy ha a valódi okot keressük, inkább a multban, mint a jelenben találjuk.

Ezen főbbaj orvoslása céljából minden lehető kigondolt tanítótestületünk, de mind hiába, míg azon megyei utasítás, hogy a mulasztásokat az előljáróság tárgyalja, meg nem szűnik. Óhajtható volna, ha az iskolai hatóságok és községi előljáróságok ezen szabályrendelet beszüntetését kérnék a tanügy érdekében az illetékes megyei hatóságtól a kir. tanfelügyelőség útján.

A ki Szék város nagyközséget ismeri és tudja, hogy ez a „nádvaros” 1002-ik év óta kiváltságos város volt, bámulni fog azon, ha azt mondom, hogy dacára annak, hogy itt hajdan ref. püspökök laktak s maig is esperesi székhely, továbbá a szent-Ferenczrendi barátoknak szerzete van, mégis semmi kulturális, ágrikoláris vagy szóciális haladást nem lehet észrevenni. Mikor a város lakossága 5—6 ezer közt váltakozott, akkor sem volt egy becsületes iskolája. A reformátusoknál egy szál mester tanított. Volt az az idő pedig, mikor a város anyagilag jól állott, de a város 10,000 forintjával gőzmalmot állítottak, melyen később vihart öröltek. Az újabb időben felállított állami iskola négy tanerővel ma már nagy lendületet adott a népnevelésnek, de a létszámot tekintve: az egyetemes oktathatás érdekében még két tanítói állomás rendszeresítése, két tanteremmel sürgősen követeltetik. Azonban az állam jelenlegi pénzügyi viszonyai közt ez csak pium desideriumnak marad.

Van még egy igen fontos kulturális ügy, mire a községi és megyei intéző körök nagybecsű figyelmét ezuttal tisztelettel felhívom, és ez a „kisdédóv” ügye.

A ki ismeri Széket, fekvését, a nép életési és közegészségügyi viszonyait, nem hiszem, hogy át

ne látná, miszerint egy óvoda égető és elkerülhetetlenül szükséges.

Azt mondják, hogy volt a közelmultban Széknek egy ügyes választott embere, ki kulturális célokra sokat akart áldozni; széleskörű ismeret-sége, tekintélye a felsőbb intéző körök figyelmét is ide vonta volna, azonban egyik főkortese azt mondta: „Jobb, ha nekünk adja, úgy aztán jövőre is megválasszuk, nem kell a széki népnek óvoda, hanem pénz!” Így történt aztán, hogy a nemes célokra szánt százasok, miket a jó öreg ur áldozott volna, meghuzódtak a humánus kortes zsebében, a szív iránt, a legszebben. Ha ez a kortes nem születik, ma Széken óvoda lenne és még sok más, a mi nincs, de a mire égető szükség van.

Az óvoda égető szükségességét fennem követeli a 2—6 éves gyermekek létszáma, mely évenként teszen mintegy 700—750 et; ebből hány pusztulhat el évenként nagyrészt gondatlanság miatt. Hát még mennyi azon szerencsétlenek száma, a kik megnyomorodnak az elhanyagolás miatt. Mig a nép reggeltől estig izzad künn a mezőn, addig idehaza a gyermekek nagyobb része gondozatlanul czel-leng az utczákon, a kisebbek a nagyobbak felügyeletére bízva, s mig ammazok vigan játszanak, elfelejtik a 2—3 éves Sárít, meg a Marczit, a kik a bölcsőben egy-egy féluapig étlen-szomjan sirnak; vagy azért bőjtől szegény, mert a kiszabott por-cziót valamelyik gondozója begyomrozta; vagy földetlen fővel ballag sirva a nagyobb után a poros uton, hol marha feldőfheti, szekér letapodhatja, kutya megmarhatja. De hány siralmas példa van az ilyenkor történt égések, megfulások, láb- és kartörések s az ég tudja még miféle esetekre. Éppen ezért talán már eljött az idő, mikor Szék intelligenciája és előljárósága átérti és érzi, hogy egy óvoda mulhatatlanul szükséges és lépéseket fog tenni, hogy minél előbb létesüljön.

Szóke Albert, áll. tanító.

M.-Lápos, 1888. aug. 11.

A sztojkai gyógyvizü fürdőn e f. év július hó 29-én jótékonycélu táncmulatság volt rendezve a magyar-láposi olvasó-egylet javára.

A jelenvolt szépszámú közönséget nemcsak a megye egyes vidéke s ennek székhelye Deés szolgáltatta igen nagy számban, hanem Torda, Kolozsvár, Nagy-Bánya, Felső-Bánya és Szilágymegye is képviselve volt s így 50—60 pár tánczolta a négyeseket Gucci János Kolozsvár egyik kitűnő zenekara közreműködése mellett.

A bál összes bevétele volt 148 frt, melyhez felülfizetésekkel járulni kegyeskedtek: Br. Bornemissza Károlyné 6 nagysága, mint a rendezőség által meghívott bálanya, de, ki egészségi állapota miatt a meghívást el nem fogadhatta, adott 20 frtot; gróf Eszterházi István ur 6 méltósága mint fürdőtulajdonos 9 frtot; Bárá Bornemissza Károly ur 6 méltósága 4 frtot; Simó Lajos országgyűlési képviselő ur 3 frtot; Szabó Lajos gazdaszt ur 3 frtot; gr. Bethlen Ödön ur 6 méltósága 2 frtot; továbbá: Voith Jakab, Vass Imre, Róth Pál, Nagy Lajos, Mán Gábor, Bruszt Ignác, Pap Sándor, dr. Incze Béla, Csizér Ákos. Kummerländer József urak, özv. Herczeg Jánosné, Vohlman Józsefné 6 nagyságaik 1—1 frtot. És így levonva a bevételből a 148 frtból a kiadást, 93 frt 77 krt, marad az egylet javára 54 frt 23 kr.

Fogadják mindnyájan úgy a nagyérdemű felülfizetők, valamint a jelenvolt és résztvett vendégek egyletünk nevében hálás köszönetemet, hogy lehetővé tették a fennti tiszta jövedelmet olvasó egyletünk javára bevehetni.

Lebedi János, egyleti jegyző.

VEGYESEK.

— **Ő Felsége a király** születése napja évfordulóját városunk lakossága ma a szokott ünnepélyességgel üli meg. Tegnap este a város köz- és magánépületei fényesen ki voltak világítva. Ma délelőtti fél tíz órakor a megyeház nagyertermében fognak az állami, törvényhatósági, városi és magán tisztviselők egybegyűlni, honnan a főispán ő méltósága vezetése alatt ünnepélyes isteni tiszteleire a róm. kath. templomba vonulnak. A mise fényes segédlettel és a deési dalkör közreműködése mellett fog megtartatni. Délután főispáni díszebéd lesz, melyre a hivatalok főnökei és több notabilitás hivatalos. Ha az idő kedvez, délután 5 órakor a tűzoltó egylet zenekara térzenét ad.

— **Vásár.** A szt.-Istvánnapi vásár előkészületei folynak. A főtéren a deszkabódék egész sora állítottatott már fel, a baromvásár terén is elkezdődött a sürgős-forgás s a párolgó népkonyhák és pálinka bódék szagos-szeszes kirakata sok látogatót vonz.

— **A regále megváltása** ügyében Tisza miniszterelnök elnöklelte alatt 13-án megkezdte tanácskozásait a szakértőkből és képviselőkből álló értekezlet, melyben megyénk főispánja tényleges részt vett. A tárgyalás alapját a pénzügyminiszteriumban kidolgozott két italmérési javaslat képezi. A vitát három nap alatt befejezték.

— **A közmunka törvényjavaslat.** Baross Gábor miniszter e hó 22-ére értekezletet hívott össze az általa kidolgozott közmunka-törvényjavaslatának tárgyalására. — Az értekezlet tárgyalásának alapjául, melyen a miniszter maga elnököl, közel 170 szakaszból álló törvényjavaslat szolgál. E javaslatot a miniszter még a múlt évben kidolgozta és annak alapelvei már régebben jóváhagyattak a minisztertanács által is. A törvényjavaslat az országgyűlés elé való terjesztés előtt közzé fog tétetni, hogy ahhoz mindazok hozzászólhassanak, kiket e nagy fontosságú ügy szabályozása érdekel.

— **A kolozsvári tenyészállatkiállítás ügyében.** Miután a kiállítási bejelentések öröndetes számmal és naponta érkeznek, a rendező bizottság — tekintettel a t. gazdátársak jelenlegi nagy elfoglaltságára — a jelentkezés végső határidejét folyó évi augusztus 26-ika vasárnap déli 12 órájáig tűzi ki. Egyúttal van szerencsénk értesíteni a t. kiállítókat, hogy a helypénznyugta előmutatása mellett állataik valamennyi kolozsvári vámvonalon díjmentesen fognak bebocsáttatni. Kolozsvárt, 1888. augusztus 14-én. A rendező bizottság.

— **Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlését** báró Kemény Gábor főgondnok szeptember 29-re hívta össze Kolozsvárra.

— **A közmunka- és közlekedési miniszterium** gróf Eszterházy Kálmán országgyűlési képviselőnek és érdektársainak a magyar államvasutak kolozsvári állomásából kiágazólag M.-Sárd, Vásártelke, Magyar-N. Zsombor, Pusztaszent-Mihály, Hidalmás, Örmező, Zsibó és Czigányi községek érintésével Zilahra vezetendő helyi-érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **A budapesti állami középiskolában** (VIII. kerület, Sándor-tér 4. sz.) a beiratások szeptember hó 1-ső napjától 10-ik napjáig tartatnak.

— **Nyilvános köszönet.** A deési jótékony-célú nőegylet részéről köszönet nyilvánítatik tekintetes Kállus Lajosné urasszonyságának azon jöszivüségéért, mely szerint nőegyletünknek 2 frt 50 krt adományozott. — Kelt Deésen, augusztus 15-ikén. Ballai Krémer Sámuelné, nőegyleti alelnök.

— **A vidéki szülők figyelmébe.** A tisztelt szülők tudomására kívánom hozni, hogy több vidéki család sürgetésére úgy rendeztem be házamat, hogy 10—15 vidéki leánykát befogadhatok magamhoz, hogy kellő felügyelet alatt végezhessek felsőbb leányiskolai tanulmányaikat, ha esetleg a szülők nem költözhetnének be Kolozsvárra és itt szeretnék mégis leányaikat taníttatni. Egészséges, napos, nagy szállást fogadtam ki, egy első emeleten és itt családiasan élünk; a leánykák velem együtt mennek kétszer napjában a felsőbb leányiskolába a rendes előadásokra. Azonkívül sétálnak mindennap; mikor szép idő van őszzel, vagy tavasszal a szálláshoz tartozó kertben tanulnak. Francia nevelőné segédkezik nekem a felügyeletben és asztalnál a társalgási nyelv mindig a francia. Nagy ügyelet van fordítva az egészségre, mit egyszerű, de rendesen kiszabott, egészséges és bő táplálék is elősegít. A költségeket arányosan felosztva: ha tíz leányka van nálam, mindenikre

30 frt esik teljes ellátásra. Bővebb felvilágosítást mindig kész vagyok adni. De Gerando Antonina, a felsőbb leányiskola igazgatója. A fennirt jeles intézetben a beiratások szeptember 1—5-ig történnek. Ugy vagyunk értesülve, hogy még egy néhány bentlakó növendék is elfogadtatik.

— **A budapesti gabonapiacson** a lefolyt héten igen mozgalmas üzlet volt; eleinte az árak rohamosan emelkedtek, mire azonban később hamar beállt a reakció. Buzában az áremelkedés eleinte legalább 40 krajczárt tett ki és beszámítva a későbbi 15 krajczárnyi veszteséget, az utolsó napok áresése ugyancsak annyira rugott. A deési piacon a közelebbi hetivásáron nagyon gyenge gabonavásár volt, az 6-törökbuza még mindig tartja árát. A legszebb ujbuzáért métermázsánként 6 forintot ígérek.

— **Gyászhir.** Jakabházi István nyilvántartási biztost súlyos csapás érte. Neje Jakabházi Emma felső tölki birtokos Jakabházi Dániel leánya, hosszúság betegség folytán, folyó hó 14-én, alig 2 évi boldog házasság után meghalt. Egyetlen kis leánya maradt árván. Temetése folyó hó 16-án volt Felső-Töökön. Béke poraira!

— **A kolozsvári egyetem** orvosi karául a középiskolai egészségtan-tanári tanfolyam szeptember 15-én kezdődik és december közepéig tart, a midőn a tanfolyamban résztvevők erre rendelt bizottság előtt tanári vizsgát tesznek le, a melynek sikere esetében középiskolákra képesítő egészségtan-tanári oklevelet kapnak. A tanfolyamra korlátozott számmal vétetnek fel a jelentkezők, u. m. legfeljebb 30-an.

— **Vizbe fult.** Szebenmegye nagy apoldi illetőségű Kroner András csizmadia segéd Deésen f. év augusztus hó 14-én gazdája Rozgonyi Istvántól este 7 órakor a Szamosra ment fürödni, de a Szamos vize az esőzés folytán a szokottnál nagyobb léven, sebessége által elsodorta s ő egy örvényben alámerült. Ezt látva Probst Mihály állatorvos és közvágóhídi felügyelő, emberbaráti kötelességét teljesítendő, utánna ugrott, de a nagy távolság miatt mire a szerencsétlenhez ért volna, az alámerült s többé felszínre nem kerülén, megmenthető nem volt. Az állatorvos e tette dicséretre méltó, mert a Szamos partján közelebb állók közül a szerencsétlen megmentésére kivülről senki sem vállalkozott. A hűlőt e hó 16-án találták meg és 17-én a segédtársai által rendezett gyászszertartás mellett temették el.

— **Apró hírek.** Az orsovai magyar dalkör kebelében mozgalom indult meg az iránt, hogy a ház, melyben a dalkör helyisége van, s a melyben annak idején Kossuth Lajos nagy hazánkfia utolsó öt napját magyar földön töltötte, emléktáblával jelöltessék meg. — **A turai honvédelmi szobrot** augusztus 26-án leplezik le. A honvédelmi szobor három-négy év kegyeletes adakozásának eredménye, most készült el Gerendai fővárosi szobrász műtermében. — **A világi gyásznap évfordulóját,** augusztus 13-ikát az ország több részében az elesett honvédekért tartott gyászmisével ülték meg. — **Natalia királyné** kész elfogadni válopörében a szerb konzisztorium ítéletét, s ezt a konzisztorium elnökségéhez intézett táviratban jelentette ki. Arról is szó van, hogy a királyné nem fog és nem is szándékozik a válási tárgyalásokra Belgrádba utazni, sőt ellenkezőleg már októberben Oroszországba megy hosszabb tartózkodásra. — **Az olasz király öcsésének lakodalmát** Bonaparte Leticzia hercegnővel nagy, előkelő társaságot gyűjt össze Turinban. — **Olga, görög királyné** e hó 10-én Szentpétervárt fiút szült. — **A bellovoi rablóbanda** által elfogott hivatalnokok alig nyerték vissza szabadságukat máris újabb emberrablás ügye foglalkoztatja a regényes Bulgária illetékes köreit. Egy fényképész elfogtak épen akkor, midőn Ferdinánd fejedelem a Rilló zárdában időzött.

CSARNOK.

Részvét.

Az élet álom!

Árnyékos berek fái közt járok; a puha pázsit örökreményű zöldje, lágy bársonya, oly hivatagólag int felém.

Még nyár van, az ős nem nyújtotta ki görcsös kezeit. A csobbanó patak kerek hullámot vet; néha akadályra talál, de neki birkozik s legyőzve, pajkosan tova siklik, célja még messze van, vagy a következő perczben már megsemmisül, s éltet ad másnak; ez is cél!

A keskeny, jól megtaposott ösvényen fényes bogárka halad; az élet gondja a parányi jószágra is ránehezült; nagy terűt czipel szegényke, nem tudja, hogy letaposásák.

A hűsítő sötét lombok közt a lég urai versenyre kelnek. Rikító színekkel pompázik az egyik, a természet mindkét kezével felezicizomázta; a napsugár örömet leli benne, enyelegve játszik vele

és fénye visszaverődik rajta, mi még fényesebbé teszi. Hangja könnyeden felcsapkod s vigan köszönti a kelő napot, a fát, a harmatot, melynek friss csöppje fürösztí a fűvet, virágot s enyhülést nyújt. — Dalában maga az élet, az örömteli szóval meg.

Szeliden dalol a másik, s abba a harmóniába, mely az élet, a küzdelem és öröm kifejezése, fájó hangokat kever.

Aztán elnémul a vig dana; s a fájdalom mélabús hangja szól.

Tovább dalol, fájón, keserűen, s epedő dalát a részvét kíséri.

Az élet álom!

Odébb fiatal sudar fát látok, a földön hever; szép anyahajtás volt; egykor oly szépen fejlődött, virágait ezer bogárka röpködte körül, s délcegen, büszkén állott, hogy majd családja legyen belőle, melynek minden ága a multról regél.

S talán a vihar tépte ki, mely felkerekedve nem kimél semmit, s utjában pusztulást, romot hagy hátra? Vagy talán a villám, a sötét égboltozatról eszményinél nagyobb gyorsasággal sujtotta le?

Nem!

A vihar nem bántotta; tombolt, de csak a feje felett...

A villám sem sujtotta, hisz' az a vén törzökbe csap.

Nem!

Patak partján állott az anyányi jószág; puha földben, biztos helyen.

Minden oly szép volt körülte, oly igéző. De a patak utat cserélt, piszkos hullámai gyülekeztek, s a kiméletlen kimosta a puha földet, az életető erőt a gyökér alól.

Aztán mintha megbánta volna tettét, gyorsan elfordult; újra oda simult a mederhez s mesemondó hangon beszél, susog tovább!

A sudar fa kidőlt, de maradt egy hajtása.

Lesz-e, ki a partot megerősíti s megvédelmezi az élet árja ellen?

Lesz-e gondos kéz, mely ápolgassa, hogy magasra, nagyra nőjjön, majd lombokat hajtva megerősödjék, hogy a viharral dacoljon?

Az élet álom!

A legremekebb műve a teremtésnek az ember.

Be hamar oda van!

Születni — fájdalom; fejlődni — ahoz idő kell; szeretni — az a percz műve.

A boldogság rövid, még ha évtizedekre terjed is az élet; hát még mikor csak alig ismerjük meg.

A természet mostoha. Nem hagyja élvezni azt, ki arra jogot formál. Az élet elrejtí magába a halál csiráját; mikor a virág teljes pompájában volna, akkor hervad el. Ez eléri célját, virított, boldog volt.

Az ember nem éri el.

Ki irigyelné az édesanya örömet? A ki érzéketlen; a halál. A lassu kór az élet gyökerébe rejtőzik s hasztalan a gondos ápolás. A kipusztíthatatlan szű rágódik az élet fáján, mely felemészti az erőt, megöli az anyát, mikor legtündöklőbb volna az élet öröme, boldogsága, árván hagyja a kisdedet.

E kép, e hasonlat téged illet barátom!

Rá ismersz?...

Ápold az új hajtást, a kis csemetét, hogy fejlődjék nagygyá, széppé!

S a gondos ápolás és fejlődés neked vigaszt nyújt.

Az élet álom!

V.

KÖZGAZDASÁG.

A pálinka.

A szeszmonopolium életbeléptetését illetőleg nem egyszer hozatik fel ezzel szemben a szesz — a pálinka féle italok megdrágulása s ez által annak a közönség általi fogyasztását megnehezítő körülmény.

A szeszgyártás korlátozása, eltekintve annak közgazdasági szempontból azon lehető következtetését, hogy ez által terményeink és állataink — melyek a védvámok által a szomszéd és régi piacokról kivannak zárva — még inkább elterjednek, alább száll áruk a termelő gazdaközönségnek még nagyobb bukására, ezektől eltekintve emberiségi szempontból a szesz, a pálinka ma már nagy mérvben elterjedett fogyasztásának vagy

ha inkább tetszik élvezetének korlátozása nem kifogásolható.

Ugyanis az orvosok közt ma már nem forog fenn kétség az iránt, hogy a pálinka, habár csak kis mértékben élvezzük is azt, a testi és a szellemi erőket meggyengíti, továbbá, hogy az sem takarékosági szernek, sem pedig erősítő anyagnak nem tekinthető. De sőt bizonyos az is, hogy még a legnehezebb munkát is könnyebben lehet elvégezni akkor, ha pálinkaivás helyett munkáközben inkább jobban táplálkozunk élelmi szerekkel. De szomorú tény, hogy a mostani mostoha és szűkös anyagi viszonyok közt, e pénzszerű világban gyakran tapasztaljuk, miszerint a tápszerrek hiányában nem egy iparos vagy mező munkás az ösztönző étvágyat rendesen pálinkaivás, vagy a mint mondja annak egy „kortyintás“-ával fojtja el!.

A pálinka pedig tápszer egyáltalán nem képez, de még csak melegítőt sem szolgáltat, mert igaz ugyan, hogy egy-egy kortyantás a pálinkás-üvegből a szervezetünkben meleget hoz létre, de egyidejűleg az elégségtől testünk nagyobb melegmennyiséget sugároz is ki, ami a test hőmérsékének alábbszállásából is következik.

A pálinka összes hatása, amit izgatásnak tartanak, nem egyéb a valóságban, mint a szélütési jelenség. Ilyen az ítélő és akarati erő megbénulása, a zabolázatlan élelmi tagmozdulat (gesztikuláció), a fokozott szív működés stb.

Hogy pedig a pálinka, még mértékletesen élvezve is, igen ártalmas, kitűnik azon tapasztalatokból, melyet az angolok és amerikaiak a hadsereg élelmezése körül e részben szereztek, s a mely tapasztalatok beigazolták, hogy a katonák háboruban és békében minden égalj alatt, forróságban, esőben és hidegben a legnagyobb fáradalmakat akkor voltak képesek kiállani, ha tőlük mindenféle szeszestel teljesen megvonatott.

A pálinkaivás roppant mérvű elterjedésének egyik főokát az képezi, hogy a tápszerrek, a hogy azok ma napság, főleg a nép számára készítettnek, a valódi tápszer fogalmának és céljának nem felelnek meg, a mennyiben azok sem nem eléggé izletesek, sem nem táplálók. Ezeket kellene tehát mielőbb megjavítani s az emberek táplálkozására alkalmasabbakká tenni.

Hogy a szesz italokkal való visszaélés a legrettegetőbb betegségeket idézi elő, hogy egész családok, néposztály teljes elszegényedését okozza, hogy a leghajmeresztőbb gonosztervek elkövetését eszközözi, hogy az öngyilkosságok s az ezerféle társadalmi bűnök számát szaporítja, azt naponként észlelhetjük.

S dacára ennek, a pálinkaivás Európa összes államaiban mindenütt egyre terjed s mindenfelé meghozza vészes gyümölcsét.

A pálinka és szesz italok elleni harcban az ugynevezett mértékletességi egyletek nem érnek semmit! De igenis sokat érnek azon egyletek, melyek Éjszakamerikának 6 államában kivették már azt, hogy azokban szeszesteket termelni s elárulítani súlyos büntetés terhe alatt tiltva van.

Olvashatjuk, hogy a sorozások adatai a nép elcsenevezésedet bizonyítják.

Ugy van, de ezen a bajon sem a gyermek-kert, sem a mértékletességi egylet nem segít, hanem a tej, a kenyér, meg a hus és addig, míg a pálinka szabad fogyasztási cikk marad, nem segít rajta semmi. A nép satnyul, mert nyomorog, utolsó garasát szeszre adja ki, mert az elkábítja, mint a mákony; a gyermek már zsenge korában szeszmérgezte tejet szív az anya emlőin, szesztől elfajult szülők nemzették, mi válik belőle? Elhal, s ha megmarad, válik belőle testi és szellemi nyomorék, mint a boróka-fenyő, mely a sziklatalajon tengődik.

A népesség nagymérvű halandósága ellen keresünk orvosszert, hanem azért a baj eredeti okait nem fűrkészszük. Rosz orvos az, a ki ha szópós gyermek beteg, nem a szoptató anyát vizsgálja meg. Nem a gyermek az oka, ha elhal, hanem a nemzője, mert satnyát nemzett, a nevelő anya, mert satnyát nevelt. Ha a szópós gyermek egészséges anyatej helyett mákonyt élvez, hogy aludjék, ha a csecstől elválasztott sarj a kenyeret csak pálinkában mártva fogyasztja, ha serdülő gyermek korpakenyérrel, burgonyával és szeszszel él és szívja a szoba dohos levegőjét, akkor ne csodálkozzunk, hogy a két harmada elpusztul s Isten csodája, hogy egy harmada megmarad.

HIVATALOS RESZ.

Szám: 32,240—1888.

Hirdetmény.

I. Az 1888. évi XXIV. t.-cz. 103. §-a értelmében a folyó évi szeptember hó 1-én készletben lévő égetett szesz folyadék (különösen: arrak, rum, kognak, pálinkaesszencia, likőr, más kevert pálinkafélék, valamint borból és szeszből készült minden olyan keverék, melynek alkohol tartalma 18 térfogat százalékot meghalad) minden liter alkohol tartalom után 24 krajczár pótdó alá esik.

II. Ezen pótdó alól mentes az olyan szesz: a) mely korcsmárosok, kereskedők, pálinkamérők birtokában, ha 20 liter alkoholnál, valamint az olyan szesz, mely háztartásokban a családfő birtokában van és 10 liter alkoholnál többet nem tartalmaz;

b) mely külföldre kivitelre van szánva; c) mely ipari célra denaturálva van; d) melyért a külföldről való behozatalkor az 1888. évi XX. t.-cz. szerinti 36 frt vámdíjpótlék is fizettetett.

III. Mindenki, a kinek 1888. évi szeptember hó 1-én pótdó alá eső, vagy az ezen hirdetmény b), c), d) pontjában említett pótdómentes szesz folyadék van birtokában, köteles a készlet mennyiségét, alkohol tartalmát, a helyiséget (város, kezség, utca, házszám), akár saját, akár idegen helyiségben van is elhelyezve, szeptember 3-ikáig az illetékes m. kir. pénzügyőrségi szakasznál írásban két egyenlő példányban bejelenteni és a pótdót az alkohol tartalomnak a pénzügyőrségi szakasz által eszközölt hivatalos megállapítása után 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett a számára megjelölt m. kir. pénztárnál befizetni.

Az a) pontban említett készletek csak akkor jelentendők be, ha alkohol tartalmuk 20-illetőleg 10 litert meghalad, és pedig ezen esetben nem csupán a pótdó alá eső rész, hanem a pótdó alá nem eső 20-illetőleg 10 liter alkohol, vagyis az egész készlet jelentendő be.

A bejelentéshez szükséges űrlapok bármely pénzügyőrségi szakasznál ikenként 2 krajczárért kaphatók.

Szállítás alatt lévő szesz folyadék az áru átvétele után annak megérkezése után azonnal bejelentendő, a pótdó fizetési kötelezettség a bejelentő felet terheli.

IV. A szesz folyadék mennyisége következőleg állapítandó meg:

Hitelesített hordóknál a mérték jelzés alapján. Nem hitelesített hordóknál harmad-akólóval, illetve szuró-akólóval való vagy tényleges megmérés után.

Palackoknál és poharaknál az egyenlő nagyságnak száma és űrtartalma összeszorozása után.

V. Az alkohol tartalom következőleg állapítandó meg:

Szesznél s általában mindennemű szesz folyadékknál a tartály középső rétegeiből veendő folyadékknak a 100 fokú szeszmérővel való megfokozása és a szeszmérőről a folyadék felszínével egy irányban leolvasott fokszámnak a folyadék mennyiségével való szorzása után.

Likőrnél és rozsolisnál, ha a cukortartalom hektóliterenkint 10 kilogrammot kitesz, az alkoholtartalom 26 százalékkal; arrak, rum és kognaknál 60 százalékkal is bejelenthető, ezen esetben csak a cukortartalom vizsgálatát, a bejelentett alkoholtartalom pedig elfogadtatik.

VI. A pénzügyőrségi szakaszok a készletbejelentéseket úgy a mennyiség, mint az alkoholtartalomra nézve megvizsgálják s a feleket a pótdó fizetésére utasítják.

VII. A jelen hirdetményben megjelölt pótdó-köteles felek, továbbá a b), c), d) pont alá eső pótdómentes és az a) pont alá esők akkor, ha készletük 20-illetőleg 10 liter alkoholt meghalad, f. év szeptember és október hónapokban jövedéki felügyelet alatt fognak állani.

A pénzügyi közegeknek ennél fogva jogukban áll a raktár és eladási helyiségekbe, melyekben az égetett szesz folyadék tartatik vagy árutatnak, valahányszor szükségesnek tartják bemenni, szemlét, kutatást tartani, a készletet megállapítani és a szerzés és megadóztatás igazolását követelni.

A felek kötelesek a helyiségekbe való belépést akadálytalanul megengedni, a szükséges se-

gédmunkát szolgáltatni, a megadóztatást kimutaini.

A ki a pénzügyi közegeket most említett jogaik gyakorlásában gátolja, a szeszadótörvény 80. §-a alapján 100 frttól 1000 frtig íerjedhető pénzbírsággal büntetetik.

VIII. A bejelentés elmulasztása, vagy ha a bejelentett alkoholmennyiség 5% száztólival kevesebb, mint a mennyi hivatalosan megállapított, a vétkes fél a szeszadótörvény 103. §-a alapján a megrövidítés veszélyének kitett pótdó 8-szorossától 15-szorossáig terjedő pénzbírsággal büntetetik.

A bejelentésben előforduló más valótlan-ságok a hivatolt 103. §. alapján 2—20 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetnek.

Kolozsvárt, 1888. augusztus 12-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

KOVÁCS SAMU.

Hirdetések.

Szám: 2453—1888. D. V. T. (178)2—2

Hirdetmény.

Dees város képviselőtestületének folyó évi augusztus hó 1-én 97—1888. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozata alapján közhírré teszem, miszerint a városi tanács pénztári osztályánál üresedésbe jött 700 frttal javadalmazott, s egy évi fizetésének megfelelő óvadéknyújtás letétele mellett, a városi pénztári ellenőri állomásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, pályázati folyamodványokat — különösen eddigi szolgálati minőségük megjelölésével — folyó év augusztus 25-ike délelőtt 12 óráig alólirt polgármesterhez beadni, később beadott folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Dees, 1888. augusztus 8-án.

Fenyő Lajos, polgármester.

Szám: 799—1888. (179)2—2

Árverési hirdetmény.

Melylyel alantirt ezennel közhírré teszi, hogy a bátoni körjegyzőséghez tartozó Bátor és Csaba-Ujfalu községek három havi korcsmajogai és Bátor-Csaba és Csaba-Ujfalu községek vadászati jogai, alólirt körjegyzői irodán folyó évi szeptember hó 12-ik napján d. e. 10 órakor a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverés útján haszonbérbe ki fognak adatni, a hol az árverési feltételek is bármikor megtekinthetők.

Bátor, 1888. július hó 31-én.

Tüzes Salamon, körjegyző.

Szám: 4501—1888. polg. (180)1—1

Hirdetmény. A deési kir. törvényszék részéről közhírré tétetik, hogy Schiller Miklós felperesnek a vasas szentiványi többi birtokosok alperesek ellen, a vasas-szentiványi közbirtokossági korcsmajognak arányosítása iránti keresete tárgyalására 1888. évi szeptember hó 6-án d. e. 9 órára Vasas-Szent-Ivány községben a helyszínére tárgyalási határnap tüzetett ki. Mely tárgyalási határnapra érdekelt birtokosok jelen hirdetmény útján megidéztenek. A deési kir. törvényszéknek, 1888. augusztus hó 14-én tartott üléséből.

Balás Máté,
kir. törvényszéki elnök.

Lázár S.,
jegyző.

Szám: 4049—1888. (181)1—3

Pályázati hirdetmény.

A négerfalvi körjegyző állomás — mely 400 frt évi fizetés 50 frt lakbér, 37 frt 16 kr. irodai- és 42 frt utazási általány javadalmazással van egybekötve, — elhalálozás folytán üresedésbe jövén, erre pályázatot nyitattik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen körjegyzői állomásra pályázni akarnak, miszerint az 1871-ik évi XVIII-ik t.-cz. 74-és 75. §-ai, illetve az 1883-ik évi I-ső t.-cz. 6-ik §-ában körülírtak szerint felszerelt folyamodványokat hozzám folyó év szeptember hó 4-éig anyival inkább adják be, mivel a később beadandók tekintetbe vétetni nem fognak.

Deési járás főszolgabírójától.

Deesen, 1888. évi augusztus hó 10-én.

Vékony Ferencz, főszolgabíró.

Szám: 846—1888.

(182)1—3

Árverezési hirdetmény.

Alólirott által ezennel közhirrre tétetik, miszerint Szász-Bréte, Füge és Felső-Egres községek 3- és az utóbbinak 7 $\frac{1}{2}$ havi korcsmajoga folyó év szeptember hó 23-ik napján délelőtti 10 órakor Felső-Egresen, 12 órakor Fügén, és d. u. 3 órakor Szász-Brétén a község házában a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adni, hol az árverezési feltételek mindég megtekinthetők.

Az árverezés megkezdésiég zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

S.-Udvarhely, 1888. augusztus hó 9-én.

Sőmai Ilyés. körjegyző.

50 év óta

sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatálanságokat eltávolít jóállás mellett a

Spitzer-féle

szeplő és májfolt elleni arczenőcs és Salvator-Szappan.

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló

Salvator-gyógyszertárban

Eszéken, felsőváros

DIENES J. C.-nél

kapható.

1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.

1 darab Szalvator-Szappan 50 kr.

Hatása előmozdittatik a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használata által. 1 üveg ára 50 kr.

Ajánlom makacsabb bőrtisztatálanságoknál a „Milic arczenőcs“-öt, 1 tégely 60 kr. Kitűnő Lyoni rizspor, 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr.

Figyelmeztetés!

Minthogy többféle utánzások léteznek, ezen Spitzer-féle szeplő és májfoltok elleni kenőcshez tartozó valódi „Salvator Szappant“ saját cégemmel láttam el és kérem tisztelt vevőimet csak azon szappant valódinak elfogadni, melynek egyik oldalán: „Dienes Salvator Apotheke Esseg“, a másikon pedig: „Echte Salvator Glycerin Seife“ nyomtatva a Spitzer kenőcs födelén pedig a Salvator fej domboru nyomásban van feltüntetve.

Kapható Deésen: Ordentlich Adolf urnál.

Postai megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan eszközöltetnek.

(141)6—6

Szám: 1852—1888. polg.

(183)1—1

Hirdetmény.

Munteanu Ágoston ügyvéd által képviselt magyar-láposi volt urbéres közönségnek, Magyar-Lápos községe, gróf Eszterházi István kiváltságolt földes úr, Szamosújvár város közönsége, Erdélyi Sámuel, Kádár János és a többi kisebb nemesi birtokosok ellen a Magyar-Láposon gyakorolt italmérési jog arányosítása iránt 1852—1888. szám alatt beadott keresetében tárgyalási határnapul kitűzetik folyó évi szeptember hó 24-ik napjának délelőtti 9 órája Magyar-Láposra a helyszínére. — Hova érdekelt felek elmaradásuk folytán bekövetkezendő joghátrányok terhe alatt azzal idéztetnek meg, hogy a keresetlevél illető példái

nyai kir. törvényszéknél vagy Magyar-Lápos községi ellőjáróságánál a tárgyalási határnapig bármikor megtekinthetők. A deési kir. törvényszéknek, 1888. június hó 23-ikán tartott üléséből.

Kabos Sándor,
h. kir. törvényszéki elnök.

Almai Ferencz,
jegyző.

Szám: 4063—1888.

(184)1—1

Hirdetmény. A cserneki tagosítási ügyben előmunkálatok megkezdésére tárgyalási határnapul folyó év szeptember hó 17-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki Cserneken a helyszínére. Hova leendő megjejenés végett összes érdekelt birakossá ezennel megidézttetik. Deésen, 1888. évi augusztus hó 14-én.

Sebe Pál,

kir. törvényszéki eljáró bíró.

Szamosújvári járás főszolgabírája.

Szám: 5577—1888.

(185)1—2

Pályázati hirdetmény.

Szolnok-Dobokavármegye szamosújvári járáshoz tartozó kecsedi segédkörjegyzői állás önkéntes lemondás következtében üresedésbe jövén, ezen állásra pályázatot hirdetek.

Pályázni kívánók erkölcsi, nyelvismereti és eddigi szolgálati bizonylataikkal felszerelt okmányait folyó évi szeptember hó 14-ig alólirhoz annál is inkább beadni el ne mulasszák, mert a később beérkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Javadalmazás: Évi fizetés 150 frt, lakbér 50 frt. Szamosújvárt, 1888. augusztus 10.

B. Bánffy László, főszolgabíró.

Szám: 4184—1888. tkvi.

(186)1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A deési kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy a kir. adókinestár végrehajtónak Léb Fáni végrehajtást szenvedő elleni 57 frt 76 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében, a deési kir. törvényszék a nagy-ilondai kir. járásbírószág területén lévő Soosmező község határában fekvő, a soosmezei 30. számú telekjegyzőkönyvben A + 1. 2. rendszám egész- és 3—47. rendszámából illető fele jutalékára az árverést 546 frt 32 $\frac{1}{2}$ krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi szeptember hó 19 ik napján délelőtti 9 órakor Soosmező község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól ts eladatni fog.

Árverezni szándékoók végrehajtató királyi kincstár kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A deési kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól, 1888. július hó 5-én.

Német.

kir. törvényszéki bíró.

Vásár utánig látható új változással!

DEÉSEN, A „RÁKÓCZY“-TÉREN

nagy történelmi és mechanikai

M U Z E U M.

TARTALMAZZA:

A hófehérke a hét törpével és a herceggel. — Második Sándor orosz császár a halálos ágyán. — Fatima, a dohányzó török nő, a jelenlegi Szultán legszebb felesége. — Az öt alvó díszes amoretták csoportja. — A fecsegő asszonyok. — Miss Dora, a perge hölgy, a technika egyik mesterműve, szabadon sétál; és hírneves személyiségek. Különösen kiemelendő egy nagyszerű stereoscop és látványos képekben való kiállítása a jelenkori világ- és napi eseményeknek. — Jelenleg egészen új: Vilmos császár a halálos ágyán; Vilmos német császár temetése Berlinben. — Extra cabinet: Amor és Vénusz díszes csoportja és a párisi nevető terem. — Ujjonnan érkezett életnagyságu viaszalak, gépezetileg előállítva, XIII-ik Leo pápa őszentsége, midőn az áldást adja Cardinal Hajnaldnak.

Kiállításom családok által minden megütközés nélkül megtekinthető.

Naponként nyitva reggel 8 órától este 10-ig, este fényeskivilágítás mellett.

Mintán ezen nagy kiállítás Európa legnagyobb városaiában és nemkülönben 1885. évben Budapestén az országos kiállítás alkalmával a legnagyobb köztetszésben részesült, számos látogatást kér mély tisztelettel:

VERIN R.,

muzeum s panoráma-tulajdonos Budapestről.

(180)2—2

Egy nagy orgona (mestermű) fogja mulattatni a nagyérdemű közönséget.

Minden 8 nap után új változás.

Programm, vagy leírása a muzeumnak 5 kr.

AZ ÉPÍTŐ NAGYKÖZÖNSÉG, ÉPÍTŐ MESTEREK ÉS FAKERESKEDŐK FIGYELMÉBE!

Mindenemű épületfát, deszkát, léczet, zsindelyt, sodrony- és zsindely szeget, épület vasalást

DEÉSEN, NIK FERENCZ

cégem alatti raktáromban a legnagyobb mennyiségben készletben tartok és a lehető legjutányosabb árszámítás mellett ajánlok.

Továbbá ajánlom kitűnő asztali boromat, literenkint 34 krért; 56 liter vételnél literenkint 23 krért. Ugy szintén Báró Bánffy Dezső-féle ballai olasz és rajnai rizling boraimat is, 30, 60 és 70 krajczáros palaczkokban.

26—48(29)

Nik Ferencz.